

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4023

Купон
университет
Иог

17B

891.71
9-34

Смѣт
1904

2011

891.71-3

2-34

877

Ա. ՉԵԽՈՎ

3-100

830

10842

ՄԱՐԴԸ

Պ Ա Տ Ե Ա Ն Ի

Մ Է Ջ

(Ջ Ր Ո Յ Ց)

Թարգմ. Ա. Բարուծչ.

2003

Տպարան էն Խ. Մանուկի Յակոբեանցի

1904

89187-

9-34

ար

Ե. ՉԵԽՈՎ

207

ՄԱՐԴԸ
Պ Ա Տ Ե Ա Ն Ի
Մ Է Ձ

(Զ Ր Ո Յ Ց)

Թարգմ. Ա. Բարուիթէ.

Հ Ո Ւ Հ Ր

Տպարան Ե. Մ. Մանտեի-Յակոբեանցի

1904

1002
5712

38286

7 5 4 3 2 1

Հ. Բ. Մ. Մ.

4 5 6 7 8 9 0

Ջ Կ Ս

Доволено цензурою, Тифлисъ 23 декабря 1902 года.

Հ. Բ. Մ. Մ.

2155.60

9

Զ Բ Ո Յ Ց

I

Ուշացած որսորդները տեղաւորուեցին գիշերելու Միրոնոսիցեան գիւղի ամենավերջին ծայրում գտնուող գիւղապետ Պրօկօֆիայի տանը: Նրանք երկու հօգի էին միայն՝ անասնաբոյժ Իվան Իվանիչ և զիմնաղիայի ուսուցիչ Բուրկին: Իվան Իվանիչը բաւականին տարօրինակ կրկնակի ազգանուն ունէր. Զիմշա-Գիմալայսկի, որը բնորոպին նրան սաղ չէր գալիս և ամբողջ նահանգում նրան անունով և հօր անունով էին կոչում. նա քաղաքի մօտ գտնուող ձիաբուծարանումն էր բնակւում և այժմ որսի էր եկել, որպէսզի մի քիչ մաքուր օդ շնչէ: Իսկ զիմնաղիայի ուսուցիչ Բուրկինը իւրաքանչիւր ամառ կոմս Պ-ի մօտ հիւր էր գալիս և այն տեղի մարդիկ վաղուց նրան ընտելացել էին:

Նրանք չէին քնում: Բարձրահասակ, նիհար, երկայն բեխերով ծերունի Իվան Իվանիչը զուրսը մուտքի մօտ նստել էր և չիբուխ էր ծխում: Լուսինը նրան լուսաւորում էր: Բուրկինը սենեակի ներսում չոր խոտի վրայ պառկած էր և խաւարի մէջ չէր երևում:

Նրանք զանազան պատմութիւններ էին անում: Ի միջի ալլոց զրուցում էին այն բանի մասին, թէ

գիւղապետի ամուսինը Մավրան առողջ կին է և լիմար էլ չէ. նա ամբողջ կեանքում իր ծննդեան գիւղից հեռու ոչ մի տեղ չէ գնացել, երբէք չէ տեսել ո՛չ քաղաք, ո՛չ երկաթուղի. իսկ վերջին տասը տարուայ ընթացքում միշտ վառարանի մօտ նստած էր լինում և երեկոները միայն փողոց էր դուրս գալիս:

— Այդ տեղ ի՞նչ գարմանալու բան կայ—ասաց Բուրկինը:

— Աշխարհում քիչ չեն այդպիսի մարդիկ, որոնք իրանց առանձնացած բնաւորութեամբ, ինչպէս միայնակեաց խեցզեփին կամ խխունջ աշխատում են խորը մտնել իրանց կեղևի մէջ: Գուցէ ատալիզմի երեւոյթէ այդ, լեռ դառնալ դէպի այն ժամանակները, երբ մարդու նախահայրը դեռ ևս հասարակական կենդանի չէր և իր որջի մէջ միայնակ էր ապրում, կամ թերևս գուցէ այդ ուղղակի մարդկային զանազանակերպութեան բնաւորութիւններից մէկն է, — ո՞վ գիտէ: Ես բնադէտ չեմ և իմ գործս չէ այդպիսի հարցեր շօշափելը. ես կամենում եմ միայն ասել, որ այդպիսի մարդիկ, ինչպէս Մավրան է, հազուադիւս երեւոյթ չէ: Ինչու հեռու գնալ, սրանից մօտ երկու ամիս առաջ, իմ ընկեր, յունաց լեզուի ուսուցիչ, ոմն Բէլիկով, մեր քաղաքում վախճանուեց: Ի հարկ է, դուք նրա մասին լսած կը լինէք: Նա նշանաւոր էր նրանով, որ միշտ, մինչև անգամ լաւ եղանակին կրկնակօշիկով, հովանոցով և անպատճառ բամբակի աստառ ունեցող տաք վերարկուով փաթաթուած էր դուրս գալիս: Եւ նրա հովանոցը պատեանի մէջ էր, իսկ ժամացոյցը գորշագոյն գամշ կաշուէ պատեանի մէջ, և երբ գրչահատը հանում էր, որպէսզի մատիտը սրէ, դանակն անգամ փոքրիկ պատեանի մէջ էր, և կարծես թէ երեսը նոյնպէս պատեանի մէջ լինէր, որովհետև դէմքը թագցնում էր վերարկուի բարձրացրած օձիքի մէջ: Նա մութ գոյն

ունեցող ակնոցներ էր դնում աչքերին, հագնում էր Փուֆայիայ և ականջները բամբակ էր խծկում ու կաւք նստած ժամանակ միշտ պատուիրում էր կառքի ծածկոցը բարձրացնել: Մի խօսքով այդ մարդու մէջ նկատում էր մշտական թաղանթով շրջապատելու՝ անյալթելի մի ձգտում, ինքն իր համար ստեղծել էր մի տուփ, մի պատեան, որ առանձնացնէր և պաշտպանէր նրան արտաքին պատահարներից: Իրականութիւնը նրան գրբագում, վախեցնում էր, յարատե յուզմունքի մէջ էր պահում և, գուցէ հէնց նրա համար, որպէսզի արդարացնէ իր այդ երկչտուութիւնը, դէպի ներկան ունեցած ատելութիւնը. և միշտ գոյում էր անցեալը և այն, որ երբէք չէ եղել ու այն հին լեզուները, որոնք աւանդում էր նա, իսկապէս նրա համար նոյն կրկնակօշիկներն ու հովանոցն էին, որոնց մէջ նա թագնւում էր:

— Ո՛հ, որքան քաղցրահնչիւն, որչափ գեղեցիկ է յունաց լեզուն—ասում էր նա քաղցր արտայայտութեամբ և՛ իբրև ասպոցոյց իր խօսքերին, աչքերը հուպ տալով և մատը բարձրացնելով արտասանում էր—Ս. ն տ ր օ պ օ ս:

Բէլիկովը իր միտքը նոյնպէս աշխատում էր տուփի մէջ թագցնել: Նրա համար միայն պարզ էին այն շրջաբերականները և լրագրական յօդուածները, որոնց մէջ արգելւում էր որևէ բան: Երբ շրջաբերականում արգելւում էր աշակերտներին երեկոյեան ժամը 9-ից լեռոյ փողոց դուրս գալը, կամ թէ մի որևէ յօդուածում արգելւում էր Ֆիզիքական սէր, այն ժամանակ նրա համար պարզ էր և որոշ՝ արգելում է—և սրճաւ գնաց: Իսկ եթէ մի որևէ բանի համար թույլտուութիւն կամ իրաւունք էր ստացւում, նա այդ բանի մէջ տեսնում էր քօղարկուած, անբացադրելի մի բան: Երբ քաղաքում թույլ էին տալիս զբամատիկական ընկերութիւն կազմել, կամ ընթերցարան, կամ թէյա-

րան բաց անել, այն ժամանակ նա գլուխը շար-
ժուում էր և ցած ձայնով ասում. «իհարկէ, այդ-
պէս է, այդ բոլորը շատ գեղեցիկ է, սակայն չը-
լինի թէ մի քան ղուրս գայ»:

Ամեն տեսակ գեղճում, զանցառութիւն,
կամ կանոններից շեղում նրան վհատեցնում էր,
թէև իսկապէս, գործը ամենևին նրան չէր վերա-
բերում: Եթէ ընկերներից մէկը մաղթանքին ու-
շանում էր, կամ դաստիարակչուհուն տեսնում էր
ուշ երեկոյեան օֆիցերի հետ, այն ժամանակ նա
խիստ վրդովում էր և շարունակ ասում. *չը լինի
թէ մի քան ղուրս գայ*: Իսկ մանկավարժական ժո-
ղովներում, ուղղակի մեզ ճնշում էր իր զգուշու-
թեամբ, իր կասկածոտութեամբ և զուտ սահմա-
նափակ մտածմունքներով, օրինակ, թէ օրիորդաց
և թէ տղայոց զիմնագիտներում երիտասարդներն ի-
րանց վատ են պահում, դասարաններում այնքան
աղմուկ են բարձրացնում... *ճխ, յանկարծ վար-
չութիւնը չիմանայ, ճխ, չը լինի թէ մի քան
ղուրս գայ*— և եթէ երկրորդ դասարանից դուրս
անէինք Պետրովին, իսկ չորրորդից Եգորովին—այն
ժամանակ շատ լաւ կը լինէր: Եւ քնչ: Իր ախ ու
վախով, մտավախութեամբ, իր մութ ակնոցներով
գունատ փոքրիկ երեսին—ինչպէս առնետի,—նա
մեզ բոլորիս ճնշում էր, և մենք դէպի նա զիջո-
ղաբար էինք վերաբերվում, Պետրովի և Եգորովի
վարքի թուանշանը պակասեցնում, նրանց բանգար-
կում էինք և վերջ ի վերջոյ դուրս էինք անում
գպրոցից: Նա տարօրինակ սովորութիւն ունէր, այն
էր. կայցելէր մեր բնակարանները: Նա կըզար ու-
սուցիչներին մօտ, լուռ մի ժամ, երկու ժամ կը
նստէր և ապա դուրս կը գնար: Նրա կարծիքով այդ
կը նշանակէր «ընկերների հետ լաւ յարաբերութիւն
պահպանել» և պարզ էր, որ մեզ մօտ գալն ու նրս-
տելը նրա համար շատ ծանր էր. նա գալիս էր մեզ
մօտ միայն նրա համար, որ իբր թէ դրանով իր

ընկերական պարտականութիւնն է կատարում: Մենք
ուսուցիչներս, նրանից վախենում էինք: Եւ մինչև
անգամ դիրեկտորն ևս վախենում էր: Համեցէք, թէև
մեր ուսուցիչներն ամենքն էլ մտածող, կարգին մար-
դիկ են, Տուրգենևով և Շչեգրինով կրթուած, սա-
կայն այն մարդը, որ միշտ կրկնակօշիկով և հովա-
նոցով էր ման գալիս, տասն և հինգ ձիգ տարիներ
ամբողջ զիմնագիտն ձեռումն էր պահում... Էհ,
ինչ զիմնագիտն, այլ ամբողջ քաղաքը: Մեր տիկին-
ները շաբաթ երեկոներն ընտանեկան ներկայացում-
ներ չէին տալիս, վախենում էին մի գուցէ նա ի-
մանայ, հոգևորականներն ևս նրա ներկայութեամբ
քաշուում էին պաս ուտել, թուղթ խաղալ: Սյգպիսի
մարդկանց ազդեցութեան տակ, ինչպէս Բէլիկովն
է, վերջին 10—15 տարուայ ընթացքում մեր քա-
ղաքում սկսեցին ամեն բանից վախենալ: Վախե-
նում էին բարձր ձայնով խօսել, նամակներ գրել,
ծանօթանալ, գրքեր կարդալ. վախենում էին չքա-
ւորներին օգնել, գրել-կարդալ սովորեցնել...

Իվան Իվանիչը կամենալով մի բան ասել, հա-
զաց, բայց նա չիբուխը վառեց, նայեց լուսնին և
ապա սկսեց մի տեսակ ձայնն երկարացնելով.

—Սյն, խելօք, կարգին մարդիկ կարդում էին
Շչեգրին, Տուրգենև, գիտնական գրքեր, ո՞վ զիտէ
զանազան Բօկլիներ, և այլն, սակայն դարձեալ հը-
պատակուեցան, համբերութեամբ տարան... Ահա
թէ ինչումն է բանը...

Բէլիկովն ապրում էր միևնոյն տանը, որտեղ
ես էի ապրում, շարունակեց Բուրկինը, միևնոյն
յարկում, դուռս դռան զիմաց. մենք յաճախ իրար
տեսնում էինք և ես նրա ընտանեկան կեանքին
ծանօթ էի. իր տանն էլ նոյն տարօրինակ պատ-
կերն էր ներկայացնում—խալթ, զիշերագըլ-
խարկ, փեղկեր, սողնակներ և մի շարք պահպա-
նողական իրեր,—և *ճխ, չը լինի թէ մի քան ղուրս
գայ*:—Պաս պահելը նրան վնասում էր, իսկ պաս

ուտելը անկարելի էր, որովհետև կասեն թէ՛ Բէ-
լիկովը պատ չէ պահում. նա իւրով սուգակ ձուկն
էր ուտում. այնպիսի կերակուր, որ ոչ պասուան,
ոչ ուտիսուան էր*): Երկիւղից կին ազախին չէր
պահում, որպէսզի նրա մասին վատ բան չմտա-
ծէին, խոհարար Աթանասին էր պահում, 60 տա-
րեկան ծերունի, արբեցող, խելքից թեթև, որը
մի ժամանակ օֆիցերի մօտ դենչիկ էր և մի
կերպ կարողանում էր կերտուրը պատրաստել: Այդ
Աթանասը սովորաբար դռների մօտ ձեռները խա-
չածև ծալած կանգնում էր և միշտ խոր հառա-
չելով մըթմըթում.— Է, նրանց նմաններն այժմ
այնքան շատացել են որ...

Բէլիկովի ննջարանը փոքր էր, արկղի նման,
մահճակալն էլ վարագոյրով ծածկուած էր: Երբ
պառկում էր քնելու, գլուխը ծածկում էր վեր-
մակի տակ. օդը տաք, ծանր էր, փակ դռներին
քամին զարկում էր; իսկ վառարանում վզվզում:
Խոհանոցից լսում էր հառաչանքներ, չարագու-
շակ հառաչանքներ...

Եւ նա վերմակի տակ սարսափում էր: Նա
վախենում էր, չը լինի թէ մի բան դուրս գայ.
մի գուցէ Աթանասը ներս մտնէ և սպանէ իրան,
մի գուցէ գողերը սենեակ մտնեն. իսկ ամբողջ գի-
շերները լուզմունքից երազներ էր տեսնում և ա-
ռաւօտեան, երբ մենք միասին դնում էինք գիմ-
նագիան, նա ամբողջ էութեամբ սարսափելի և
զգուսելի էր— նրա համար, այդ բնութեամբ միայ-
նակեաց մարդու համար, ինձ հետ միասին գիմ-
նագիայ գնալը ծանր էր...

— Չափից դուրս ազմուկ են բարձրացնում
դասարանում, ասում էր նա: Կարծես թէ աշխա-
տում էր իր ծանր զգացման բացատրութիւնը
գտնել, բայց ոչ մի բանի նման չէր լինում:

Եւ այդ լունաց լեզուի ուսուցիչը, այդ պա-

*) Ռուսները համար ձուկը պատ չէ: ծ. թ.

տեանի մէջ փակուած մարդը, կարող էք երևա-
կայել, քիչ էր մնացել, որ ամուսնանար:

Իվան Իվանիչը շտապով աչքի անցկացրեց սը-
բահը, ապա ասաց.

— Կատակ էք անում:

— Հա, տարօրինակ էր, բայց քիչ էր մնացել,
որ ամուսնանար: Մեզ մօտ պատմութեան և աշ-
խարհագրութեան ուսուցիչ էին նշանակել ոմն Մի-
խայիլ Սավիչ Կովալենկօ, որն ազգով խախոլ էր:
Նա մէնակ չէր եկել, այլ իր քոյր Վարինկայի հետ
միասին: Նա ջահել, բարձրահասակ, թխադէմ,
մեծ-մեծ ձեռներով և դէմքից երևում էր, որ
չաստ ձայն պիտի ունենար, և ճիշտ, կարծես թէ
նրա ձայնը տակառի մէջից դուրս գալիս լինէր՝
բու, բու, բու— իսկ օրիորդը, թէև այնքան էլ
ջահել չէր, ըստորում մօտ երեսուն տարեկան
էր, բայց նոյնպէս բարձրահասակ, վայելչակազմ,
սևայօն և կարմրաթուշ— մի խօսքով, ոչ թէ աղ-
ջիկ, այլ մարմելադ, և ինչպէս նա աշխոյժ և ան-
հանգիստ էր, շարունակ երգում էր մալօրօսական
րօմաններ և քրքրջում: Բաւական էր փոքր ա-
ռիթ, վերջացաւ, այնուհետև սկսում է բարձր-
բաձայն ծիծաղել հա՛, հա՛, հա՛... Մեր առաջի հիմ-
նաւոր ծանօթութիւնը Կովալենկօների հետ, լի-
շում եմ դիրեկտորի անուանակոչութեան օրն էր:
Գաժան, ձանձրալի կերպով փքուած մանկավարժ-
ների մէջ, որոնք անուանակոչութեան անգամ
գալիս են պարտականութիւնից ստիպուած, յան-
կարծ տեսնում ենք մի նոր Աֆրոդիտէ փրփուրից
վերածնուած: Ձեռները կողքին դրած քրքրում էր,
երգում ու սարում... նա զգացուած երգում էր
„ВІЮТЪ ВІТРЫ“, յետոյ նորից րօմանս, կրկնում
էր մի քանի անգամ և մեզ բոլորիս դիւթում էր,
— բոլորիս, մինչև անգամ Բէլիկովին: Նա օրիորդի
մօտ նստեց և քաղցր ժպտով ասաց.

— Մալօրօսների լեզուն իր քնքշութեամբ և

բաղըր հնչիւններով ինձ հին յունարէնն է լիշեցը-
նում:

Այդ բանը օրիորդին շողոքորթեց և նա սկսեց
ողևորուած և համոզիչ կերպով պատմել, թէ Գաղի-
չեան նահանգում կալուածք ունեն, այնտեղ է
ապրում իր մայրը, և կալուածքում այնպիսի տան-
ձեր կան, այնպիսի սեխեր, այնպիսի զգուսներ և
կողմեր, և այդ կտրմբիկներով ու կապուտիկնե-
րով բորչե ենք պատրաստում «այնքան համեղ, այն-
քան համեղ է լինում, որ չեմ կարող ասել»:

Մենք ամենքս լսում էինք և յանկարծ մեր
գլխներում այնպիսի մի միտք ծագեց:

— Ինչ լաւ կլինի, որ սրանց պատկենք, ցած
ձայնով անց գիրեկտորի կինը:

Մենք ամենքս չգիտէինք, թէ ինչու լիշեցինք,
որ մեր Բէլիկովը ամուսնացած չէ, և մեզ տարօ-
րինակ էր թւում, որ մինչև այժմ չէինք նկատել,
բոլորովին աչքաթող էինք արել նրա կեանքի այդ-
պիսի կարևոր հանգամանքը: Առհասարակ Բէլիկո-
վը ինչպէս էր վերաբերում գէպի կոնայք, ինչ-
պէս էր վճռում մարդու կեանքի վերաբերեալ էա-
կան հարցերը, առաջ այդ բոլորը մեզ չէր հետա-
քրքրում, գուցէ մենք մինչև անգամ թող չէինք
տարիս այնպիսի մի միտք, որ ամեն եղանակի
կրկնակօշիկներով շրջող և վարագուրի տակ քնող
մարդը կարող է սիրել:

Նա վաղուց քառասունն անց է կացրել, իսկ
օրիորդը երեսուն տարեկան է: Պիրեկտորի կինը
պարզեց իր միտքը: Ինձ թւում է, որ օրիորդը կա-
մուսնանայ նրա հետ:

Եւ ինչեր ասէք, որ ձանձրոյթից գաւառական
կեանքում չէ կատարվում, որքան անմիտ, ան-
պէտք բաներ: Եւ պատճառն այն է, որ բոլորովին
այն չէ կատարվում, ինչ որ հարկաւոր է: Ահա
թէ ինչու պէտք էր յանկարծ Բէլիկովին ամուս-
նացնել, որին չէր կարելի ամուսնացած երևակայել:

Պիրեկտորի, տեսչի կանայք և մեր զիմնագիտի
բոլոր տիկիկները աշխուժացան և մինչև անգամ
սիրունացան, կարծես թէ յանկարծ կեանքի նպա-
տակը տեսան: Պիրեկտորի կինը թատրոնում օթեակ
էր վերցնում, և մէկ էլ տեսնում էինք նրա օ-
թեակում նստած էր Վարինկան ձեռին մի տեսակ
հովհար, փքուած, երջանիկ և նրա մօտ էլ կարճ-
լիկ, կծկուած, կարծես թէ տանից աքցանով գուրս
քաշած Բէլիկովը: Երեկոյթ էր լինում և տիկիկնե-
րը պահանջում էին, որ անպատճառ հրաւիրենք
եւ Բէլիկովին եւ Վարինկային: Մի խօսքով մեքե-
նան լարուած էր: Եղբօր մօտ ապրելն նրա համար
էլ այնքան ուրախալի չէր, միայն այնքան յայտ-
նի էր, որ ամբողջ օրերով կուռում և միմեանց
հայհոյում էին: Ահա ձեզ տեսարան: Վողոցով գը-
նում էր Կովալենկօն բարձրահասակ, կոպիտ, ասեղ-
նագործ շապկով, մազերը ճակատին թափած, մի ձե-
ռին գրքի կապոց, միւսում ոստոտ ձեռնափայտ: Նը-
րա լեռնից գնում էր քոյրը, նոյնպէս գրքերը ձեռին:

— Ախար դու Միխայիլ-ջան, չես կարգա-
ցել այդ—բարձր ձայնով վիճում էր օրիորդը: Ես
քեզ ասում, երդում եմ, որ դու բոլորովին չես
կարդացել այդ բանը:

— Իսկ ես քեզ ասում եմ, որ կարդացել եմ,
աւելի բարձր բղաւում էր Կովալենկօն, ձեռնա-
փայտը գետնին խփելով:

Տանը հէնց որ կողմնակի մարդ էր լինում,
իսկայն տուր ու դմփոցը սկսում էր: Այդպիսի
կեանքը, իհարկ է, ձանձրացրեց օրիորդին. նա
ցանկանում էր իր սեպհական անկիւնն ունե-
նալ, ի նկատի ունեցէք և նրա հասակը. այնտեղ
կշռագատելու ժամանակ չէ, նա պատրաստ էր ա-
մուսնանալու ամեն պատահած մարդու հետ, նոյն
իսկ յունաց լեզուի ուսուցչի հետ: Պէտք է ասել,
որ մեր օրիորդների մեծամասնութեան համար
միւսնոյն է, ով լինի ամուսինը, միայն թէ մարդու

գնան: Մի խօսքով Վարինկան սկսեց ցոյց տալ Բէլիկովին պարզ համակրութիւն:

Իսկ Բէլիկովը, նա Կովալենկոյի մօտ ևս գրնում էր այնպէս, ինչպէս մեզ մօտ: Կը գնար նրա մօտ, լուռ կը նստէր: Նա լուռ ու մունջ էր, իսկ Վարինկան երգում էր նրա համար „ВІНОТЪ ВІНУДЪ“ կամ թէ մտքի մէջ խորասուզուած՝ նայում էր մութ աչքերով, կամ յանկարծ ծիծաղում էր.

—Հա, Հա, Հա...

Սիրահարական գործում, մանաւանդ ամուսնութեան մէջ, ներշնչումն մեծ դեր է խաղում: Ամենքը—թէ ընկերներ, թէ տիկիներ—սկսեցին Բէլիկովին հաւատացնել, որ նա պիտի ամուսնանայ, որ նրա համար կեանքում ոչինչ չէ մնում, միայն ամուսնութիւնը: Մենք ամենքս նրան շնորհաւորեցինք. լուրջ դէմքով զանազան յիմարութիւններ էինք ասում, այսպէս օրինակ, թէ ամուսնութիւնը լուրջ քայլ է. պէտք է ասած, որ Վարինկան էլ այնքան տգէտ չէր, հետաքրքիր էր. նա ստատակի սովետնիկի աղջիկ էր, ունէր կալուածք և գլխաւորը՝ Վարինկան առաջինն էր, որ քաղցրութեամբ, սրտալի վերաբերուեց դէպի նա,—Բէլիկովի գլուխը պտոյտ եկաւ. և նա վճռեց, որ իսկապէս անհրաժեշտ է ամուսնանալ:

Ահա, հէնց այդ ժամանակ պէտք էր նրա ձեռից խլել կրկնակօշիկները և հովանոցը, ասաց Իվան Իվանիչը:

—Երևակայեցէք, այդ բանը անհնարին դարձաւ:

Նա Վարինկայի լուսանկարը իր սեղանի վրայ դրեց և յաջախ գալիս էր մօտս ու Վարինկայի ընտանեկան կեանքի մասին էր խօսում, և այն մասին, որ ամուսնութիւնը լուրջ քայլ է. յաճախ Կովալենկոյի մօտ էր լինում, սակայն ապրելու եղանակը բոլորովին չըփոխեց: Մինչև անգամ ընդհակառակն,

ամուսնանալու դիտաւորութիւնը նրա վրայ հիւանդոտ ազդեցութիւն արեց, նա գունատուեց, կարծես թէ աւելի խոր մտաւ իր արկղիկի մէջ:

Վարվարա Սավինյան դուր է գալիս ինձ, ասում էր նա թոյլ և շրթունքները մի կողմը ծրուած ժպտով,—և ես գիտեմ, որ ամեն մարդու հարկաւոր է ամուսնանալ, բայց... այդ բոլորը գիտէք, մի տեսակ յանկարծ պատահեց, հարկաւոր է մտածել:

—Ել ինչ մտածելու բան կայ—ասում եմ նրան—ամուսնացէք, պրծաւ գնաց:

Ո՛չ, ամուսնութիւնը լուրջ քայլ է, նախ և առաջ պէտք է կշռել առաջիկայ պարտականութիւնները, պատասխանատուութիւնը... որպէս զի յետոյ մի բան չը պատահի: Այդ ինձ այնպէս անհանգստացնում է, որ ամբողջ գիշերները չեմ կարողանում քնել: Եւ պէտք է խօստովանել, որ ես վախենում եմ, որովհետև օրիորդը և եղբայրը մի տեսակ տարօրինակ հայեացքներ ունեն, նրանք մի տեսակ են դատում, գիտէք, օտարոտի և բնաւորութիւնն անհանգիստ է: Վամուսնանամ, մէկ էլ թարսի պէս մի խաթի մէջ կնկնեմ:

Եւ նա առաջարկութիւն չէր անում, այլ շարունակ յետաձգում էր, ի մեծ բարկութիւն դիրեկտորի կնոջ և մեր բոլոր տիկիների. շարունակ և առաջիկայ պարտականութիւնները և պատասխանատուութիւններն էր կշռում, իսկ մինչդեռ նա գրեթէ ամեն օր Վարինկայի հետ էր զբօսնում. շատ կարելի էր, կարծում էր նա, թէ որ նրա դրութեանն այդպէս էլ հարկաւոր էր, և ինձ մօտ էր գալիս ընտանեկան կեանքի մասին խօսելու: Եւ հաւանօրէն, վերջ ի վերջոյ, նա առաջարկութիւն կանէր և կը կատարուէր այն անպէտք և յիմար պսակներից մէկը, որոնց նմանը մեր մէջ տիրութիւնից և անգործութիւնից հազարներով է կատարուում, եթէ միայն յանկարծ չպատահէր

Kolossa-lische Scandal: Պէտք է տեսլ, որ Վարին-
կայի եղբայր Կովալենկոն, հէնց ծանօթութեան
առաջի օրից սկսած ատեց Բէլիկովին և աչքով
աչք չունէր նրան տեսնելու:

—Ձեմ հասկանում.—ասում էր նա մեզ, ուսե-
րը վեր քաշելով, չեմ հասկանում դուք ինչպէս էք
մարսում այդ լրտեսին, այդ զզուելի ուէխին: Է,
պարոններ ինչպէս էք տպրում, ձեր մթնոլորտը
խեղդիչ և սիղծ է: Միթէ դուք մանկավարժներ
էք, ուսուցիչներ էք: Դուք աստիճանի յետևից
ընկնողներ էք, դուք ոչ թէ գիտութեան տաճար
ունէք, այլ հնազանդութեան իշխանութիւն, որ
նեխուած բանի հոտ է փչում, ինչպէս ոստիկանա-
կան բուզկայից: Ո՛չ, եղբայր, մի քիչ էլ կապրեմ
ձեզ հետ և ասա կը գնամ մեր կալուածքը, խեց-
գետին կորսամ և խախոչների երեխաներին կը սօ-
փորացնեմ գրել-կարգալ: Կը գնամ, իսկ դուք մը-
նացէք ձեր յուզայի հետ միասին:

Կամ թէ նա ծիծաղում, քրքջում էր այնքան,
որ աչքերն արցունքով լցւում էին, երբեմն հաստ
ձայնով, երբեմն ճշոցով և յետոյ ձեռները պար-
զելով հարցնում էր.

—Ի՞նչու է նա մեզ մօտ գալիս: Ի՞նչ է ուզում:
Նստում է և նայում: Նա մինչև անգամ Բէլիկո-
վին մականուն էր տուել «սարդի պէս կուլ տւող»:
Եւ, ի հարկէ, մենք խոյս էինք տալիս նրա հետ
խօսելուց, այն մասին թէ նրա քոյր Վարինկան
պատրաստում է գնալ «սարդի նմանին»: Եւ երբ
մի անգամ գիրեկտորի կինը ակնարկեց նրան, որ
լու կլինի աջողացնել նրա քրոջը այնպիսի ծան-
րաբարոյ, ամենքից յարգուած մարդուն տալ, ինչ-
պէս Բէլիկովին է, այն ժամանակ նա յօնքերը կը-
տեց և մրթմրթաց.

—Այդ իմ գործը չէ, թող նա ամուսնանայ
ամենամանայէք մարդու հետ, ես չեմ սիրում ուրիշ-
ների գործում խառնուել:

Այժմ լսէք թէ յետոյ ինչ պատահեց: Մի
ինչ-որ չարածճի կարիկատուրա նկարեց—Բէլիկովը
կրկնակօշիկով, վարտիկի ծայրերը վեր ծալած, մեծ
հովանոցը ձեռին բռնած, և նրա հետ թեւանցուկ
Վարինկան գնում են. ներքեւում գրած է «Սիրահա-
րուած մարդ»: Սրտայայտութիւնը զարմանալի կեր-
պով ճիշտ ըմբռնած է, հասկանում էք, զարմա-
նալի: Նկարիչն պէտք է որ դրա վրայ մի բանի
գիշերներ աշխատած լինի, որովհետև օրիորդաց
և տղայոց գիմնագիտալի բոլոր ուսուցիչները, թե-
մական դարանոցի ուսուցիչները, աստիճանաւոր-
ները—բոլորը մի-մի օրինակ ստացան: Բէլիկովը
նոյնպէս մի օրինակ ստացաւ: Կարիկատուրան նրա
վրա շատ ծանր տպաւորութիւն թողեց:

Մենք միասին տանից դուրս էինք գալիս, այդ
ճիշտ մալիսի մէկն էր, օրը կիրակի, և մենք բո-
լոր ուսուցիչներս, գիմնագիտները պայմանաւո-
րուեցինք հաւաքուել գիմնագիտալի մօտ, որ յետոյ
բոլորս գնանք միասին քաղաքից դուրս անտաւը,
—մենք ուրախ ենք, որ դուրս ենք գնում, իսկ
նա ամպերից աւելի մռայլ էր, և դէմքով կանաչ:

—Ինչ տեսակ վատ, չար մարդիկ կան—ասաց
նա և նրա շրթունքները դողգողացին:

Մինչև անգամ ես նրա վրայ խղճացի: Գնում
էինք և յանկարծ, կարող էք երևակայել, տեսնում
ենք Կովալենկոն վելոսիպեդով զբօսնելիս իսկ
նրա յետևից Վարինկան, նոյնպէս վելոսիպեդով
կարմիր երեսով, յօգնած, բայց ուրախ և զուարթ:

—Սհա և մենք—կօչեց նա և առաջ գնաց:

Ս. յնպէս լաւ եղանակ էր, այնպէս լաւ, որ
զարմանալի էր:

Եւ երկուսն էլ անհետացան: Իմ Բէլիկովը
կանաչ գոյնից սպիտակ փոխուեց և մնաց քար
կտրած: Կանգ առաւ և նայեց ինձ վրայ:

—Խնդրեմ ասէք այս ինչ բան է—հարցրեց նա
—զուցէ աչքերս են ինձ խաբում: Միթէ գիմնա-

դիւայի ուսուցչին և կնոջ վայել է վելոսիպեդով ման գալ:

— Ինչ մի անվայել բան կայ այստեղ, ասացի ես:— Թող իրանց քէֆին ման գան:

— Բայց ինչպէս կարելի է— բացականչեց նա, ապշելով սառնութեանս վրայ: Ինչ էք ասում:

— Եւ այնպէս աղշած էր, որ նա չըկարողացաւ ճանապարհը շարունակել ու վերադարձաւ տուն:

Միւս օրը նա բոլոր ժամանակ ջղային դրութեան մէջ ձեռներն իրար էր շփում և սարսուռ էր, դէմքից երևում էր, որ նա առողջ չէ: Եւ պարսպանքը կիսատ թողեց ու գնաց տուն, որ ներքա կեանքում առաջին անգամն էր պատահում: Եւ չըճաշեց: Իսկ երեկոյեան դէմ տաք հագնուեց, թէև դուրսը բոլորովին ամառուայ եղանակ էր և ոտները քարշ տալով գնաց Կովալենկոյների մօտ: Վարինկան տանը չէր, միայն եղբօրը տանը գտաւ:

— Խնդրեմ, համեցէք, — սառն և յօնքերը կիտելով ասաց Կովալենկոյն, նրա դէմքը քնաթաթախ էր, հէնց նոր էր ճաշից լետու հանգստացել և բոլորովին քէֆ չուներ:

Բէլիկովը մօտ տասն րոպէ լուռ նստեց և ապա սկսեց.

— Ես ձեզ մօտ եմ եկել, որպէսզի սիրտս մի քիչ թեթևացնեմ: Ինչ համար շատ, շատ ծանր է:

Մի ինչ որ պասկուիլիանտ ծիծաղաշարժ դրութեան մէջ նկարել է ինձ, և մի ուրիշ, մեզ երկուսիս մերձաւոր անձի ևս: Պարտք եմ համարում հաւատացնել ձեզ, որ ես այդ բանում երբէք մեղաւոր չեմ... Եւ ո՛չ մի առիթ չեմ տուել այդ պիսի ծաղրի, — ընդհակառակը՝ միշտ պահել եմ ինձ միանգամայն օրինաւոր մարդու նման:

Կովալենկոյն լուռ, փքուած նստել էր: Բէլիկովը մի քիչ սպասեց և մեղմ ու տխուր ձայնով շարունակեց.

— Դեռ մի բան ունիմ ձեզ ասելու: Ես վաղուց ծառայում եմ, իսկ դուք նոր էք սկսում ծառայել, և ես պարտք եմ համարում, ինչպէս աւագ ընկեր, նախագգուշացնել ձեզ: Դուք վելոսիպեդով էք զբօսնում, իսկ այդ զուարճութիւնը բոլորովին վայել չէ պատանիների դաստիարակչին:

— Ի՞նչու — հաստ ձայնով հարցրեց Կովալենկոյն:

— Միթէ բացադրութեան դեռ կարիք կայ: Միխայիլ Սավիչ, միթէ այդ հասկանալի չէ: Եթէ ուսուցիչը վելոսիպեդով է ման գալիս, այն ժամանակ աշակերտին մնում է գլխի վրայ ման գալ: Եւ եթէ այդ մի անգամ շրջաբերականով թող չէ տըրուած, ուրեմն անկարելի է: Ես երէկ սարսափեցի... երբ ձեր քրոջ տեսայ, աչքերս մթնեցին: Կինը կամ աղջիկը վելոսիպեդի վրայ — Աստուած իմ, այդ զարհուրելի է:

— Իսկպէս դուք ինչ էք ուզում:

— Ես միայն մի բան եմ ցանկանում — զգուշացնել ձեզ, Միխայիլ Սավիչ: Դուք ջահել մարդ էք, տպագայ ունէք, պէտք է ձեզ շատ, շատ ըզգոյշ պահէք, իսկ դուք զանցաութեան էք տալիս ձեր պարտականութիւնները. սխ, ինչպէս դուք արհամարհում էք, դուք միշտ ասեղնագործ շապիկով, ձեռիդ ինչ որ գրքեր բռնած փողոցով ման էք գալիս իսկ այժմ էլ վելոսիպեդով: Թէ դուք և թէ ձեր քոյրը վելոսիպեդով էք շրջում, դիրեկտորը կիմանայ, լետու հոգաբարձուի ականջին կը հասնի... Դրանից ինչ օգուտ:

— Որ ես և քոյրս վելոսիպեդով ենք զբօսնում, ում ինչ գործն է, ասաց Կովալենկոյն և շառագունեց: — Իսկ ով իմ տնային և ընտանեկան գործերի մէջ կը համարձակուի խառնուել, այն ժամանակ ես նրա հէքը կանիծեմ:

Բէլիկովը գունատուեց և տեղից վեր կացաւ:

— Եթէ դուք ինձ հետ այդպիսի տօնով էք

1002
5712

խօսում, այն ժամանակ ես չեմ կարող շարունակել,
— առայ նա:

— Եւ խնդրում եմ իմ ներկայութեամբ իշխանութեան մասին այդպէս չըխօսէք, դուք յարգանքով պիտի վերաբերուէք դէպի վարչութիւնը:

— Միթէ ես որեւէ վատ բան եմ ասում վարչութեան դէմ, հարցրեց Կովալենկօն չարացած նայելով նրա վրայ, — խնդրեմ ինձ հանգիստ թողէք: Ես ազնիւ մարդ եմ և այդպիսի պարօնի հետ, ինչպիսին դուք էք, չեմ կամենում խօսակցել: Ես լրտեսներին, լուր տանողներին չեմ սիրում:

Բէլիկովը շփոթուեց և սարսափահար դէմքով սկսեց շտապով հագնուել: Չէ որ կեանքում առաջին անգամն էր լսում այդպիսի կոպիտ խօսքեր:

Կարող էք խօսել ինչ որ ձեզ հաճելի է, առայ նա դուրս գալով նախասենեակից ուղղուելով դէպի սանդուղքը: Ես պատրաստ եմ միայն ձեզ զգուշացնել՝ գուցէ — մէկը մեզ խօսելիս լսել է և որպէս զի մեր խօսակցութիւնը բերանի մաստակ չը դառնայ և մի ինչ որ բան դուրս չը գայ, ես պիտի մեր խօսակցութեան գլխաւոր կէտերը յայտնեմ մեր դիրեկտորին: Ես ստիպուած եմ այդ անելու:

— Յայտնել, զնա իմաց տուր:

Կովալենկօն նրա օձիքի լետեւի մասից բռնեց և այնպէս հրեց, որ Բէլիկովը սանդուղքից ցած գլորուեց իր կրկնակօշիկներով աղմուկ հանելով: Սանդուղքը բարձր էր և քիչ թեք, բայց նա մինչև տակը առանց վնասի գլորուեց. լետուի վեր կացաւ քիթը շօշափեց, մի գուցէ ակնոցները կտրուած լինին: Իսկ նոյն րոպէին, երբ նա սանդուղքով ցած էր գլորուում, Վարինկան երկու արկիսի հետ միասին ներս մտաւ. նրանք ներքեւում կանգնած նայում էին — և Բէլիկովի համար զրանից աւելի զարհուրելի բան չը կար: Աւելի լաւ էր վեզն ու ջուխտ ստները կտրուէին, քան թէ ծաղրի առարկայ դառնար... չէ որ այժմ ամբողջ քաղաքը կիմանայ,

լուրը դիրեկտորին և հոգաբարձուին կը հասնէ — անխ, չը լինի թէ մի բան դուրս գայ, նոր կարեկատուրա կը նկարեն և այդ բոլորը նրանով կը վերջանայ, որ կը հրամայեն հրաժարական տալ... Երբ նա վեր կացաւ, Վարինկան հառաչեց և նայելով նրա ծիծաղաշարժ դէմքին, արորուած վերարկուին, կրկնակօշիկներին, չը հասկացաւ թէ բանն ինչումն է. ենթադրելով որ նա պատահամբ է վայր ընկել, չը կարողացաւ իրան զսպել և սկսեց բարձր ծիծաղել:

— Հն, հն, հա...

Եւ այդ շարունակաբար քլքլացող «հա, հա, հա»-ներով վերջացաւ բոլորը. և հարսնախօսութիւնը և երկրային կեանքը: Արդէն Բէլիկովը չէր լսում թէ ինչ էր խօսում Վարինկան, և ոչինչ չէր տեսնում: Տուն վերադառնալով ամենից առաջ սեղանի վրայից օրիորդի լուսանկարը վերցրեց, իսկ լետուի պառկեց և այլևս չը վերկացաւ. մօտաւորապէս երեք օրից լետուի ինձ մօտ եկաւ Աֆանասին և հարցրեց, արդեօք հարկաւոր չէ բըժշկի լետուից ուղարկել, որովհետև տիրոջ գրութիւնը լաւ չէ երևում: Ես գնացի Բէլիկովի մօտ: Նա վարագոյրի տակ պառկած էր, վերմակով պինդ ծածկուած և լուռ էր. հարց տալիս նա միայն պատասխանում էր այն կամ ոչ — և ուրիշ ոչ մի բան: Նա պառկած էր, իսկ նրա մօտով անց ու դարձ էր անում Աֆանասին խոժոռ, լօնքերը կիտած և խոր հառաչելով. նրա բերանից այնպէս արտադի հոտ էր փչում, ինչպէս մի զինետնից:

Մի ամսից լետուի Բէլիկովը մեռաւ: Մենք՝ այսինքն երկու զիմնազիտի և սեմինարիայի ուսուցիչներս նրան թաղեցինք:

Այժմ երբ նա զագաղումն էր պառկած, նրա արտայայտութիւնը հեզ, հաճելի էր, մինչև անգամ ուրախ, կարծես թէ ուրախ էր, որ վերջապէս զագաղի մէջ դրին, որից երբէք նա դուրս

չէ կարող գալ: Այն, նա իր իրէալին հասաւ: Եւ կարծես թէ, ի պատիւ նրա, թաղման ժամանակ անձրեային և մռայլ եղանակ էր և մենք բոլորս կրկնակօշիկով, հովանոցով էինք: Վարինկան նոյնպէս թաղմանը ներկայ էր. և երբ դազալը գերեզման իջացրինք, նա լաց եղաւ: Ես նկատեցի, որ խախուղները միայն լաց լինել և ծիծաղել գիտեն. միջին տրամադրութիւն նրանք չեն ունենում:

Խոստովանում եմ, այդպիսի մարդկանց թաղելը, ինչպէս Բէլիկովն է, մի մեծ զուարճութիւն է: Երբ մենք հանգստարանից վերադառնում էինք, այն ժամանակ համեստ և տխուր կերպարանք ունէինք, ո՛չ ոք չէր ցանկանում այդ բաւականութեան զգացմանքը պարզել. զգացմունք, սրտիսին մենք շատ և շատ վաղուց ենք փորձել, դեռ մտնկութեան հասակում երբ տնից մեծերը հեռանում էին և մենք վազում էինք դէպի պարտէզ մի ժամ, երկու ժամ վայելում կատարեալ ազատութիւն: Ա՛խ, ազատութիւն, ազատութիւն: Նրա ձեռք բերելու ակնարկը, մինչև անգամ թոյլ յոյսը մարդու հոգուն թևեր են տալիս, — արդեօք ճիշտ չէ:

Մենք հանգստարանից լաւ տրամադրութեան տակ վերադարձանք: Եւ դեռ մի շաբաթից աւել չէ անցել, կեանքը սկսեց առաջուայ նման ընթանալ, նոյնպէս դաժան, տաղտկալի, անմիա կեանք, շրջաբերականով չ'արգելուած, բայց ոչ լիակատար ազատութիւն ունեցող, վերջապէս կեանքը դէպի լաւը չբփոխուեց: Եւ իրօք Բէլիկովին թաղեցինք, բայց որքան խաւարի մէջ դեռևս մարդիկ կան, դեռ որքան էլ նորից կաւելանան:

— *Յէնց քանն էլ դրանումն է,* — ասաց Իվան Իվանիչը և չիբուխը վառեց:

— Եւ որքան դեռ ևս կ'աւելանան — կրկնեց Բուրկինը:

Գիմնագիտի ուսուցիչը չարգասից դուրս եկաւ,

նա միջահասակ մարդ էր, հաստ, բոլորովին ճազատ և սև միրուքով, որը հասնում էր մինչև գոտին և նրա հետ դուրս եկան երկու շուն:

— *Ի՛նչ լուսին է, ասաց նա, երկնքին նայելով:*
Սրդէն կէս գիշեր էր: Աջ կողմից երևում էր ամբողջ գիւղը, երկար փողոցը ձգւում էր հեռու մտաւորապէս հինգ վերստ: Ամեն ինչ հանգիստ, խոր քնի մէջ էր ընկղմուած, ո՛չ շարժում, ո՛չ ձայն, մինչև անգամ մարդ չէր հաւատում, որ բնութեան մէջ կարող է պատահել այդպիսի խաղաղութիւն: Երբ լուսնեակ գիշերը տեսնում ես գիւղական ընդարձակ փողոցը իր խրճիթներով, գէգերով և նիրհող ուռենիներով, այն ժամանակ մարդուս հոգուն անգորրութիւն է տիրում, հոգու այդ հանգստութեան մէջ աշխատանքից, հոգսերից ու վշտերից թեթեացած, գիշերային ստուերի մէջ ծածկուած, մարդս հեղ, տխուր, գեղեցիկ է երևում և կարծես թէ աստղերն անգամ նրա վրայ փաղաքշանքով, սիրով են նայում և չարութիւնն այլևս երկրիս վրայ գոյութիւն չունի ու ամեն բան բարեկեաց դրութեան մէջ է: Գիւղի ձախակողմեան ծայրից սկսվում էր դաշտը, որ հեռու երևում էր մինչև հորիզոնը և դաշտի ամբողջ տարածութիւնը լուսաւորուած էր լուսնի ճառագայթներով, նոյնպէս ո՛չ շարժում, ո՛չ ծայուտ:

— *Յէնց քանն էլ դրանումն է, կրկնեց Իվան Իվանիչը:*

— Իսկ այն, որ տարում են քաղաքում վատ հոտի, ճնշուած դրութեան մէջ, դրում ենք անպէտք թղթեր, խաղում ենք վիճա — միթէ այդ պատեան չէ: Իսկ այն, որ մեր ամբողջ կեանքը անց ենք կացնում պորտաբուժութեամբ, խարդախների, լիմարների հետ, քէֆ սիրող կանանց մէջ, խօսում ենք ու լսում զանազան լիմարութիւններ — միթէ դա պատեան չէ: Եթէ դուք կամենում

էք, կը պատմեմ ձեզ մի շատ խրատական պատմութիւն:

—Ո՛չ, արդէն քնելու ժամանակ է ասաց Բուրկինը:

—Յտեսութիւն մինչեւ վաղը:

Երկուսն էլ գնացին չարդախն և խոտի վրայ պառկեցին: Հէնց երկուսն էլ ծածկուել և ննջում էին, երբ յանկարծ լսուեց ոտքի թոյլ ձայներ թրխկ-թրխկ... Ինչ որ մէկը չարդախի մօտից անցնում էր. առժամանակ ընդդհատուում էր ձայնը և մի բոսկէից յետոյ նորից թրխկ, թրխկ... շները սկզբեցին շարժուել և ձայն բարձրացրին:

—Սլո՛ւ Մաւրանն է,—ասաց Բուրկինը:

—Տեսնել և լսել, թէ ինչպէս են սուտ խօսում, ասաց Իվան Իվանիչը, միւս կողքի վրայ շուռ գալով, և քեզ էլ ասում են լիմար նրա համար, որ համբերութեամբ լսում ես սուտը, տանում ես վերաւորական օտորութիւն, չը համարձակուելով բացարձակ լայտնել, որ դու ազնիւ և ազատ մարդկանց կողմն ես, և ինքդ ստում ես, ժպտում ես, և այդ բոլորը մի կտոր հացի համար, տաք անկիւն ունենալու, որևէ աստիճանի համար, որի զինն է գրօշ,—ո՛չ, այսպէս ապրել այլևս անկարելի է:

—Ե՛, դուք արդէն ուրիշ երգ էք երգում, Իվան Իվանիչ, ասաց ուսուցիչը:—Սրի քնենք:

Եւ տասը բոսկէից յետոյ Բուրկինին արդէն քնել էր: Իսկ Իվան Իվանիչը մի կողից միւսն էր շուռ գալիս, յետոյ վերկացաւ, կրկին դուրս գնաց և, նստելով դռան մօտ, չիբուխը կպցրեց:

Պատրաստ է տպագրութեան՝

II, Հաղարջ

և

III, Սիրոյ մասին

նոյն հեղինակի գրոյցները:

ԳԻՆՆ Է Չ ԿՈՊ.

2013

4023

2013

